

RESULTATEN VAN DE ENQUETE 'GELOVEN IN BENNEKOM'

- vijfde wijk -

Inleiding

De enquête waarvan de resultaten hier gepresenteerd worden, is georganiseerd door de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Vrije Evangelische Gemeente, ten behoeve van alle kerken van Bennekom.

Doel van deze activiteit is ten eerste het in kaart brengen van de gedachten van Bennekommers over zaken rond het Christelijk geloof, om daardoor kerkelijke activiteiten (prediking, catechese, pastoraat, evangelisatie) te verbeteren en meer richting te geven. Ten tweede ontstaat door het afnemen van een enquête de mogelijkheid in contact te komen met mensen die graag over het onderwerp willen doorspreken.

De rapportages van de enquêtes zijn wijksgewijs geordend. In de vijfde wijk is in 2005 - 2008 geënquêteerd. Het gaat om de wijk ten oosten van de Bovenweg en ten zuiden van de Heelsumseweg.

Op 105 van de 327 adressen kon een enquête worden afgenomen, een respons van 32%. In totaal ging het op deze adressen om 118 personen (in het vervolg van deze rapportage is dit aantal het uitgangspunt en dus op 100% gesteld).

De leeftijdsverdeling van deze 118 personen was als volgt: 3% onder de 20, 11% tussen 20 en 40, 34% tussen 40 en 60, en 52% boven de 60. Hoewel de bevolkingssamenstelling van deze wijk ons niet bekend is, bestaat de indruk dat de deelnemers in de hoogste leeftijdscategorie oververtegenwoordigd zijn. Er deden iets meer vrouwen dan mannen mee.

Op 61% van de adressen was er geen belangstelling of gelegenheid om mee te doen. De redenen hiervoor zijn meestal niet bekend; soms bleek men geen interesse in de kerk of God te hebben, maar er waren ook wel kerkleden die niet wensten mee te werken. Op 7% werd er driemaal niemand thuis aangetroffen.

Op 39% van de adressen waar een enquête werd gehouden, vond nog een aanvullend gesprek plaats (wat overigens niet tot een vervolfbezoek leidde). Het ging daarbij vooral om randkerkelijken.

Hoewel de respons op zich hoog te noemen is, kan niet zonder meer gesproken worden van een representatieve steekproef. Het ligt in de lijn der verwachting dat mensen die geïnteresseerd zijn in geloven, eerder zullen meedoen met een enquête over dit onderwerp dan degenen die daar niet in geïnteresseerd zijn. De onderstaande resultaten moeten dus wel in dit licht worden gezien.

Resultaten

1. Kerklidmaatschap en kerkbezoek

Het overgrote deel van de ondervraagden (81%) bleek lid te zijn van een kerkgenootschap. Van de 19% onkerkelijken is 12% wel vroeger kerklid geweest (7% nooit). Zie tabel 1.

De verdeling over de kerkgenootschappen is een vrij goede afspiegeling van de Bennekomse verhoudingen: 13% is Rooms-Katholiek, 51% is Protestants (daarbinnen noemt 27% zich Hervormd, 14% Gereformeerd en 3% Evangelisch-Luthers), 7% is lid van een kleinere Gereformeerde kerk (Gereformeerde Gemeenten, Christelijke Gereformeerde Kerken en Nederlands Gereformeerde Kerken), 3% is evangelisch (Vrije Evangelische Gemeente) en 8% lid van een andersoortige kerk (Nederlandse Protestantenvbond, Apostolisch Genootschap, Christengemeenschap, Evangelische Kirche en Leger des Heils).

Zij die de kerk hebben verlaten, kwamen met name uit de Rooms-Katholieke Kerk en de Nederlands-Hervormde Kerk. Onder kerkleden is de leeftijdsgroep >60 jaar het grootst (gevolgd door 40-60 jaar); dat is bij de niet-kerkleden ook het geval, maar de verdeling is daar wel veel gelijkmatiger.

Van de ondervraagden gaat 39% elke zondag (één of tweemaal) naar de kerk. Nog eens 27% gaat eens per twee of vier weken en de resterende 34% zelden of nooit. Dit bevestigt het beeld dat zich al in de vorige wijk aftekende: het traditionele tweemaal per zondag naar de kerk gaan is nog verder afgenomen. Het kerkbezoek is het meest frequent bij de kleine Gereformeerde kerken en de evangelischen (daar gaat iedereen wekelijks 1x of 2x naar de kerk). Vooral bij de Protestanten is er een grote spreiding in kerkbezoek: van twee maal per zondag tot nooit.

Uit tabel 1 blijkt voorts dat het niet lid (meer) zijn van een kerk ertoe leidt dat er nooit of slechts zelden een

kerkdienst wordt bezocht.

Tabel 1: Kerklidmaatschap en kerkbezoek

kerklidmaatschap	kerkbezoek						totaal
	tweemaal per zondag	eenmaal per zondag	elke twee weken	elke maand	zelden	nooit	
thans kerklid							
Rooms-Katholiek:	1%	3%	4%	3%	2%	0%	13%
Protestants (totaal):	8%	14%	12%	5%	8%	3%	51%
- Hervormd:	(5%)	(8%)	(4%)	(1%)	(7%)	(2%)	(27%)
- Gereformeerd:	(1%)	(3%)	(4%)	(3%)	(1%)	(1%)	(14%)
- Evangelisch-Luthers:	(0%)	(1%)	(1%)	(1%)	(0%)	(0%)	(3%)
overig Gereformeerd:	6%	1%	0%	0%	0%	0%	7%
evangelisch:	0%	3%	0%	0%	0%	0%	3%
overig:	0%	3%	2%	1%	1%	1%	8%
- subtotaal:	14%	25%	18%	9%	11%	4%	81%
vroeger kerklid							
Rooms-Katholiek:	0%	0%	0%	0%	3%	1%	3%
Nederlands Hervormd:	0%	0%	0%	0%	4%	3%	7%
overig:	0%	0%	0%	0%	1%	1%	2%
- subtotaal:	0%	0%	0%	0%	8%	4%	12%
nooit lid geweest:							
	0%	0%	0%	0%	3%	4%	7%
- totaal:	14%	25%	18%	9%	21%	13%	100%

De belangrijkste *redenen* om naar de kerk te gaan, betreffen enerzijds de inhoud van het geloof (geloof, onderwijs e.d.) en anderzijds het elkaar ontmoeten als leden van de gemeente; zie tabel 2¹. Zingen en bidden worden wat vaak dan in eerdere wijken genoemd. Daar staat tegenover dat ook de gewoonte/opvoeding relatief vaak wordt genoemd. Deze redenen zijn alleen belangrijk voor kerkleden.

Kerkdiensten worden ook wel eredienst genoemd, maar slechts 7% noemt de eer van God als een reden om naar de kerk te gaan.

Alleen vanwege anderen naar de kerk gaan (met name bij begrafenissen en trouwerijen) komt vrij veel voor; voor de weinige niet-kerkleden die een dienst bezoeken, is dit vaak de belangrijkste reden.

Tabel 2: Redenen om naar de kerk te gaan:

- gemeenschap / geloof delen:	40%
- versterking van het geloof / Gods Woord horen:	31%
- bezinning / onderwijs:	13%
- (goede) gewoonte / opvoeding:	12%
- alleen vanwege anderen (familie, rouw-/trouwdienst):	8%
- zingen:	8%
- bidden:	7%
- tot eer van God / God ontmoeten:	7%
- bijtanken / zegen ontvangen:	6%
- rust zoeken:	4%
- kan niet zonder:	3%
- bemoediging:	3%
- opvoeding kinderen:	2%
(overige antwoorden minder dan 2%)	

Het is vaak een bewuste keus voor zowel kerk- als niet-kerkleden om zelden of nooit naar de kerk te gaan (zie

¹ Vaak zijn meerdere antwoorden gegeven; de percentages zijn dus niet optelbaar.

tabel 3²). De belangrijkste redenen zijn namelijk dat men niet gelooft, niets aan de dienst vindt of geen binding (meer) heeft met de kerk. Een relatief geringe rol spelen negatieve ervaringen met kerkleden.

Tabel 3: Redenen om (weinig of) niet naar de kerk te gaan:

- geen behoefte aan / raakt me niet:	19%
- minder betrokken geworden:	4%
- teleurgesteld in de (leden van de) kerk:	3%
- ouderdom:	2%
(overige antwoorden minder dan 2%)	

2. Bijbelbezit en bijbelgebruik

Bijna iedereen bleek in het bezit te zijn van een bijbel: 93% van de ondervraagden (zie tabel 4²). Degenen die geen kerklid (meer) zijn, hebben in tweederde van de gevallen toch een bijbel (maar regelmatig bijbellezen is een hoge uitzondering).

Ten aanzien van het lezen in de bijbel is er min of meer een tweedeling te zien: 34% van de bijbelbezitters leest er elke dag uit en 49% weinig of nooit. De tussenpositie - min of meer regelmatig - komt weinig voor (16%).

Opvallend is dat 38% van de kerkleden weinig of nooit uit de bijbel leest.

De uitkomsten bevestigen het beeld dat zich al in de vorige wijk aftekende: het meerdere keren per dag bijbellezen, wat vroeger gebruikelijk was, is nog verder afgenomen dan het tweemaal per zondag naar de kerk gaan.

Tabel 4: Bijbelbezit en -gebruik

Bijbelbezit- en gebruik	kerklidmaatschap		totaal
	kerklid	geen kerklid (meer)	
Bijbel in bezit			
- leest meerdere keren per dag:	8%	0%	8%
- leest eenmaal per dag:	26%	0%	26%
- leest regelmatig:	15%	1%	16%
- leest weinig:	21%	4%	25%
- leest nooit:	9%	8%	17%
<i>totaal:</i>	<i>81%</i>	<i>13%</i>	<i>93%</i>
Geen bijbel in bezit:	1%	6%	7%

De belangrijkste redenen om de bijbel te lezen inhoudelijk van aard: leidraad voor het leven en vanwege God en het geloof (zie tabel 5²). In deze wijk is het bijbellezen uit gewoonte voor slechts weinigen een reden om te noemen. Voor degenen die de bijbel (vrij) weinig lezen, is de functie als naslagwerk relatief belangrijk, naast het gebruik voor het werk, bestuur of leerhuis.

Tabel 5: Redenen om de bijbel (veel) te lezen:

- dient als leidraad voor het leven:	28%
- God spreekt door zijn Woord / God leren kennen:	14%
- voeding/verdieping van het geloof:	11%
- om wat na te kijken:	10%
- van huis uit meegekregen / gewoonte:	6%
- uit behoefte / spreekt aan:	5%
- voor school of kerkelijke activiteiten (buiten de diensten):	5%
- ter bemoediging/troost/rust:	4%
- voor (het opvoeden van) de kinderen:	4%
(overige antwoorden minder dan 2%)	

² Vaak zijn meerdere antwoorden gegeven; de percentages zijn dus niet optelbaar.

De belangrijkste reden om de bijbel weinig of niet te lezen is dat er geen behoefte is (zie tabel 6³). Ook de andere antwoorden lijken hierop: de behoefte is duidelijk afgenomen (vaak in combinatie met minder naar de kerk gaan) of het komt er niet van. Voor een minderheid van degenen die de bijbel niet lezen is de reden dat men er niet bij opgevoed is. Slechts enkele personen hebben echt een negatief oordeel over de inhoud van de bijbel.

Tabel 6: Redenen om de bijbel weinig of niet te lezen:

- geen behoefte (incl.: gelooft niet):	12%
- niet meer zo nodig / minder betrokken:	11%
- niet bij opgevoed / geen gewoonte:	8%
- komt er niet van / geen tijd:	7%
- te moeilijk:	3%
(overige antwoorden minder dan 2%)	

3. Opvattingen over God

Het derde onderdeel van de vragenlijst betreft opvattingen over God. De vragen zijn van heel algemeen, ruimte latend voor een eventueel heel vaag godsbeeld, tot specifiek handelend over een aantal kernpunten uit de leer van de kerk.

Geloof in God

De eerste vraag bij dit onderdeel was: denkt u dat er een God bestaat? Zie tabel 7. Van alle ondervraagden bleek 83% in een God te geloven (of dat de God van de bijbel is, kwam in een volgende vraag aan de orde). Volgens 11% bestaat er geen God en 6% heeft hierover geen mening of twijfelt. In vergelijking met vorige wijken is het percentage dat met zekerheid niet in een God gelooft, weer wat groter geworden. Opmerkelijk is dat van de kerkleden 8% niet of niet met zekerheid in een God gelooft (terwijl het geloof tot de kern van het kerk-zijn behoort), terwijl 43% van de niet-kerkleden juist wél in een God gelooft.

Tabel 7: Denkt u dat er een God bestaat?

	kerklid	geen kerklid (meer)	totaal
ja:	74%	9%	83%
nee:	2%	9%	11%
weet niet / geen mening:	4%	2%	6%
totaal:	80%	20%	100%

Vervolgens werd gevraagd naar een omschrijving van God (zie tabel 8³). Van de ondervraagden heeft 10% in eerste instantie geen duidelijk beeld van God, maar 3% zegt ja op de vraag "geloof u in God zoals Hij in de bijbel beschreven wordt?"

Van de ondervraagden beschrijft 79% God in eigen woorden; 52% doet dat in bewoordingen die ook in de bijbel voorkomen, zoals Schepper, Almachtige, (liefhebbende) Vader, Liefde, Drieënige. Dat wil niet zeggen dat allen uit deze groep van zichzelf vinden dat ze op een bijbelse manier in God geloven: zo vindt 10% dat dat alleen gedeeltelijk het geval is. Daar staat tegenover dat nog 6% zegt op een bijbelse manier in God te geloven, terwijl ze eerder geen antwoord (3%) of een meer algemeen antwoord (3%).

In totaal zegt 44% in tweede instantie dat ze in God geloven zoals Hij in de bijbel beschreven wordt en 25% doet dat gedeeltelijk (voorzover dat is toegelicht, gelooft men minder concreet en minder in het Rechter-zijn). Door de mogelijkheid te bieden 'gedeeltelijk' als antwoord te geven, is ten opzichte van vorige wijken nog duidelijker geworden hoe de ontwikkelingen zijn ten aanzien van het geloof in God: een volledig bijbels Godsbeeld wordt inmiddels niet meer door een meerderheid geloofd.

22% gelooft op een andere manier in (een) God en 9% weet het niet. Voorbeelden van een ander godsbeeld zijn: iets in de mens, of; een (onpersoonlijke) kracht/energie.

³ Vaak zijn meerdere antwoorden gegeven; de percentages zijn dus niet optelbaar.

Zoals viel te verwachten, is een bijbels godsbeeld vooral bij kerkleden aanwezig. In deze wijk is een antwoord in bijbelse termen of op een bijbelse manier in God geloven zeer uitzonderlijk onder niet-kerkleden. Daar staat tegenover dat een aanzienlijk deel van de mensen die van zichzelf vinden dat ze geen of slechts gedeeltelijk een bijbels godsbeeld hebben, kerklid is. Van degenen die zeggen niet in God te geloven zoals de bijbel Hem beschrijft (22%), is namelijk 9% kerklid en 14% geen kerklid. Degenen die gedeeltelijk volgens de bijbel geloven (25%) zijn allen kerklid.

Opvallend was dat het aantal verschillende antwoorden zeer groot was (maar liefst 91% van de antwoorden is door slechts een of twee ondervraagden gegeven).

Tabel 8: wie is God?

hoe omschrijft u zelf God?	gelooft u in God zoals Hij in de bijbel bescreven wordt?				totaal
	ja	gedeeltelijk	nee	weet niet / geen mening	
antwoord in bijbelse termen:	39%	10%	0%	3%	52%
antwoord in algemene termen:	3%	3%	1%	5%	12%
antwoord in onbijbelse termen:	0%	7%	7%	2%	16%
geen voorstelling / onduidelijk:	3%	4%	3%	0%	10%
er is geen god	0%	0%	11%	0%	11%
totaal:	44%	25%	22%	9%	100%

Jezus

Vervolgens werd meer in het bijzonder gevraagd naar Jezus (tabel 9). Van de ondervraagden geeft 64% een antwoord in bijbelse termen, waarbij Zoon van God verreweg het meest wordt genoemd, gevolgd door Verlosser. Tot deze groep behoort ook 5% niet-kerkleden. Zo mogelijk is ook nagegaan of het antwoord min of meer 'theoretisch' gegeven wordt, bijvoorbeeld omdat het vroeger zo geleerd is. Dat lijkt in ieder geval bij 5% van de ondervraagden het geval te zijn (kerk- en niet-kerkleden).

De ondervraagden wisten niet dat er nog een vraag achteraan gesteld zou worden over de persoonlijke betekenis van Jezus. Het was daarom opvallend dat van degenen die een antwoord in bijbelse termen gaven, 47% (van de 64%) zich beperkte tot een 'objectieve' aanduiding - vrijwel altijd: Zoon van God - en niet (ook) koos voor een woord dat een relatie aanduidt (zoals Verlosser of Voorbeeld). Zie verder de volgende alinea.

Van de ondervraagden is 28% van mening dat Jezus geen God is, maar (slechts) een mens. Volgens velen uit deze groep is Jezus wel een bijzonder mens geweest (ook volgens veel niet-kerkleden).

Tot de overige antwoorden (3%) behoort met name de voorbeeldfunctie van Jezus.

Tabel 9: Wie is Jezus volgens u?

- antwoord in bijbelse termen (vooral: Zoon van God en/of Verlosser):	64%	- geen mening / niet ingevuld:	4%
- historisch persoon (geen God):	28%		
- overige antwoorden:	3%		
- Jezus heeft niet bestaan:	1%		

De vervolgvraag betrof de persoonlijke betekenis van Jezus. De antwoorden zijn in tabel 10 gecombineerd met de antwoorden op de vraag 'gelooft u dat Jezus (in uw plaats) voor uw zonden is gestorven?'.

Hoewel er een groot aantal verschillende antwoorden werd gegeven, zijn die antwoorden grotendeels in duidelijke categorieën in te delen.

Voor 41% van de ondervraagden (nagenoeg allen kerkleden) heeft Jezus een duidelijke persoonlijke betekenis, vooral als Verlosser of Middelaar (29%), maar bijvoorbeeld ook als steun en toeverlaat, weg tot God, of Degene tot wie men bidt. Voor nog eens 27% is Jezus een voorbeeld en voor 5% heeft Hij nog weer een andere betekenis. Voor 10% betekent Hij weinig en voor 16% heeft Hij geen enkele betekenis.

Na deze open vraag werd specifiek gevraagd naar het offer van Christus. Van de ondervraagden gelooft 34% niet dat Jezus voor hun zonden is gestorven; ruim de helft van hen betreft kerkleden. Twijfels heeft 12% van de ondervraagden (vooral kerkleden). Positief antwoordt 54% (inclusief 4% voor wie Jezus in eerste instantie weinig of geen betekenis leek te hebben).

Nog meer dan in de vorige wijk wordt de betekenis van Jezus verwoord als 'voorbeeld', en het geloof in het plaatsvervangend sterven van Jezus is - hoewel iets meer dan in de vorige wijk - toch duidelijk minder dan in de eerste wijken waar het onderzoek plaatsvond. Bij dat laatste moet nog bedacht worden dat de helft van degenen die hierop ja antwoorden, in eerste instantie het Verlosser-zijn niet noemen als belangrijke betekenis van Jezus.

Tabel 10: persoonlijke betekenis van Jezus

persoonlijke betekenis van Jezus	is Jezus (in uw plaats) voor uw zonden gestorven?			totaal
	ja	nee	weet niet / geen mening	
Verlosser, Middelaar	29%	0%	0%	29%
persoonlijke relatie met Hem	11%	0%	1%	12%
een voorbeeld	8%	15%	4%	27%
andere betekenis	3%	2%	1%	5%
weinig betekenis	3%	3%	4%	10%
geen betekenis	1%	14%	2%	16%
totaal:	54%	34%	12%	100%

Het hiernamaals

Als laatste aspect van het geloof in God is gevraagd naar het hiernamaals: hoe denkt men over wat er na de dood gebeurt? Volgt er dan een eeuwig leven bij God? Dat gelooft 57% inderdaad, waaronder 2% niet-kerkleden (zie tabel 11). 27% gelooft dat met zekerheid niet (waarvan de helft kerklid) en 18% twijfelt (grotendeels kerkleden). Ten opzichte van de vorige wijk is het percentage dat niet in een leven met God gelooft, gestegen; overigens gelooft 2% wel in reïncarnatie.

Tabel 11: gelooft u dat u voor altijd bij God zult leven?

	kerklid	geen kerklid (meer)	totaal
ja:	53%	2%	57%
nee:	13%	14%	27%
weet niet / geen mening:	16%	2%	18%
totaal:	82%	18%	100%

4. Christenen

Het laatste deel van de enquête ging over christenen. Allereerst werd gevraagd of men goede voorbeelden van christenen kent - mensen waarvan je denkt: 'zo zou ik ook wel willen zijn', of die je inspireren (zie tabel 12). De overgrote meerderheid van de kerkleden, maar ook tweederde van de niet-kerkleden kent zulke goede voorbeelden. Vaak denkt men daarbij aan mensen uit de buurt of familie, maar ook worden regelmatig mensen genoemd die bekend zijn uit de media, met name majoor Bosshardt, Moeder Theresa, Martin Luther King en Nelson Mandela.

Tabel 12: kent u goede voorbeelden van christenen?

	kerklid	geen kerklid (meer)	totaal
ja:	78%	12%	91%
nee:	4%	4%	8%
weet niet / geen mening:	0%	2%	2%
totaal:	82%	18%	100%

Vervolgens is gevraagd wat iemand tot een goed voorbeeld maakt. Zoals uit de genoemde voorbeelden al viel te verwachten, scoort naastenliefde met 38% heel hoog (zie tabel 13⁴; hierin zijn alleen antwoorden opgenomen van hen die ja antwoorden in tabel 12). Ook in andere antwoorden wordt de nadruk gelegd op de gerichtheid op medemensen, zoals: eerlijk, oprecht zijn (9%), je eigenbelang opzij zetten voor een ander (8%), verdraagzaam zijn (5%).

Zijn deze antwoorden nog niet specifiek gericht op het christen-zijn, anderen leggen duidelijk de relatie met het geloof: leven naar je geloof, de daad bij het woord voegen (17%), leven naar Gods wil (6%).

En ten slotte zijn er mensen die vooral letten op het geloof zelf (11%) en het uitstralen of getuigen daarvan (9%). De genoemde driedeling in de antwoorden is zowel bij kerkleden als niet-kerkleden te vinden, maar het accent ligt bij de niet-kerkleden nog meer op de 'sociale' aspecten (hoewel het opmerkelijk is dat het antwoord 'naar de kerk (blijven) gaan' alleen door niet-kerkleden werd gegeven).

Tabel 13: Waarom is iemand een goed voorbeeld?

- naastenliefde tonen / opkomen voor zwakken:	38%	- niet ingevuld / geen mening:	4%
- leven naar je geloof / de daad bij het woord:	17%		
- geloof:	11%		
- getuigen / uitdragen / uitstraling:	9%		
- eerlijk / oprecht zijn:	9%		
- eigenbelang opzij voor de ander:	8%		
- leven naar Gods wil / Jezus volgen:	6%		
- levenswijze / normen en waarden:	6%		
- verdraagzaam / respectvol zijn:	5%		
- samenbindend zijn / meeleven:	3%		
- naar de kerk (blijven) gaan:	3%		
(overige antwoorden minder dan 2%)			

Tot slot is gevraagd of men ideeën heeft over wat eraan bijdraagt dat iemand christen wordt - welke factoren spelen daarbij een rol? (zie tabel 14⁴). Daarbij gaat het zowel om jongeren die bewust gaan geloven als om volwassenen die op latere leeftijd christen worden.

In de antwoorden is een driedeling te zien. Enerzijds wordt er door 3% van de ondervraagden (alleen kerkleden) op gewezen dat het van *God* afhangt.

De grote meerderheid wijst echter op het belang van *mensen in je omgeving*: het voorbeeld van of contact met christenen (18 en 13%; daarnaast werd slechts door 4% gewezen op het belang van evangelisatie), de kerk (18%; soms zegt men er bij dat er dan wel wat moet veranderen) en de opvoeding door de ouders (16%, maar 3% zegt erbij dat de opvoeding geen garantie geeft). Opvallend is dat in deze wijk het belang van de opvoeding relatief laag wordt ingeschat.

Minder vaak wordt gedacht aan wat de persoon *zelf* ondervindt of doet: bijzondere dan wel moeilijke gebeurtenissen die aanleiding zijn om contact met God te zoeken (6 en 5%), ergens bij willen horen (11%) en behoefte hebben aan zingeving, jezelf ervoor open stellen, bijbellezen.

⁴ Vaak zijn meerdere antwoorden gegeven; de percentages zijn dus niet optelbaar.

Tabel 14: Wat draagt eraan bij dat iemand christen wordt?

- goede voorbeeld van christenen zien:	18%	- niet ingevuld / geen mening:	5%
- de kerk (gemeenschap, kerkdienst, jeugdwerk):	18%		
- de opvoeding:	16%		
- getuigenis van / naastenliefde van / gesprek met christenen:	13%		
- ergens bij willen horen:	12%		
- behoefte aan zingeving:	8%		
- jezelf ervoor open te stellen:	8%		
- bijzondere gebeurtenissen:	6%		
- bijbellezen:	6%		
- (hulp in) moeilijke omstandigheden / crisis:	5%		
- partner, vrienden:	5%		
- evangelisatie (incl. Alpha-cursus):	4%		
- Gods werk:	3%		
- christelijke school:	3%		
- je er prettig bij voelen:	3%		
- maatschappelijk zichtbare kerk:	3%		
(overige antwoorden minder dan 2%)			